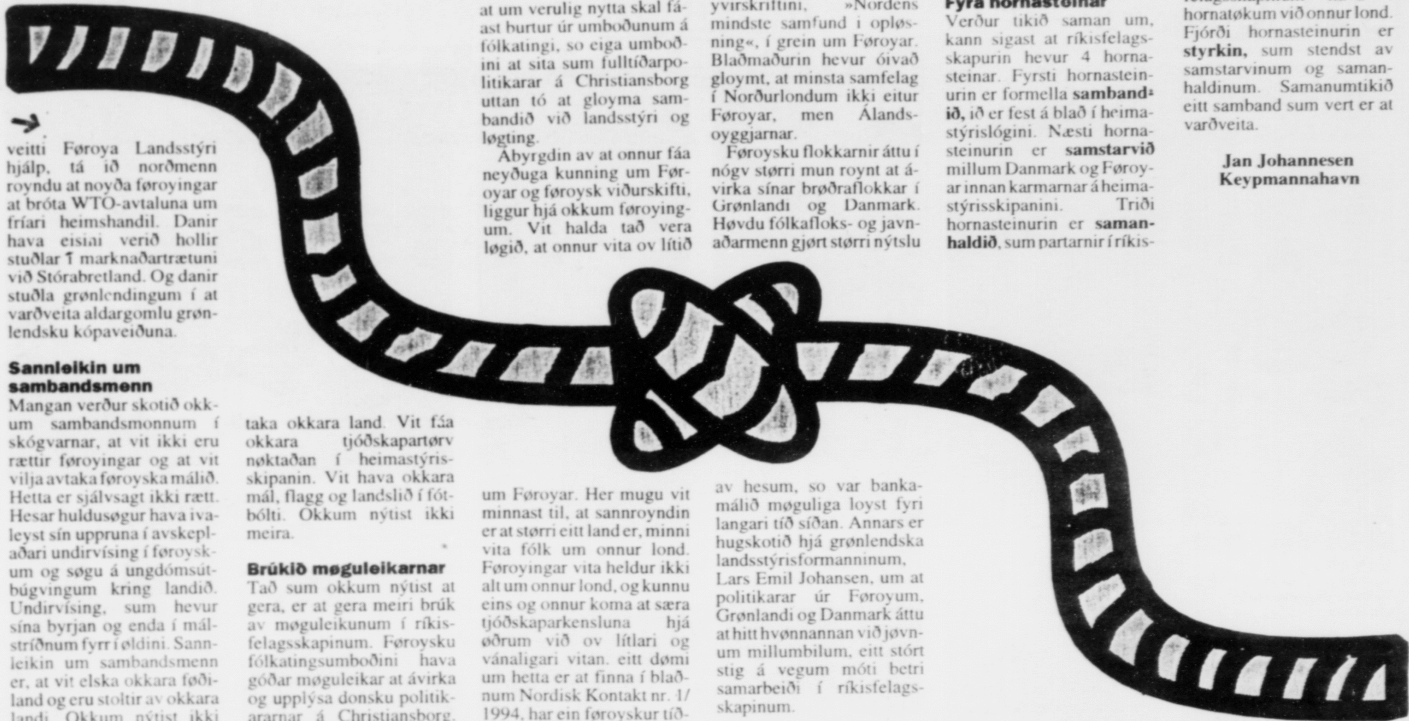

veitti Føroya Landsstýri hjálpi, tá ið norðmenn royndu at noyða føroyingar at bróta WTO-avtaluna um friari heimshandil. Danir hava eisini verið hollir stuðlar í marknaðartrættini við Stórabretland. Og danir stuðla grønlendingum í at varðveita aldargomlu grønlensku kópaveiðuna.

Sannleikin um sambandsmenn

Mangan verður skotið okkum sambandsmonnum í skógvarnar, at vit ikki eru rættir føroyingar og at vit vilja avtaka føroyska málið. Hetta er sjálvsagt ikki rætt. Hesar huldusögur hava ivaleyst sín uppruna í avskepladri undirvising í føroyskum og søgu á ungdomsútbúgvingum kring landið. Undirvising, sum hevur sína byrjan og enda í málstríðnum fyrr í öldini. Sannleikin um sambandsmenn er, at vit elska okkara føðiland og eru stoltir av okkara landi. Okkum nýstist ikki loysing fyri at kunna góð-

taka okkara land. Vit fáa okkara tjóðskaparørv næktaðan í heimastýrisskipanin. Vit hava okkara mál, flagg og landslið í fótbólta. Okkum nýstist ikki meira.

Brúkið møguleikarnar

Tað sum okkum nýstist at gera, er at gera meiri brúk av møguleikum í ríkisfelagsskapinum. Føroysku fólkatingsumboðini hava góðar møguleikar at ávirka og upplýsa dansku politikararnar á Christiansborg. Her eri av av teirri hugsan,

at um verulig nytta skal fást burtur úr umboðnum á fólkatíngi, so eiga umboðini at sita sum fulltíðarpolitikarar á Christiansborg uttan tó at gloyma sambandið við landsstýri og løgting.

Ábyrgdin av at onnur fáa neyðuga kunning um Føroyar og føroysk viðurskipti, liggur hjá okkum føroyingum. Vit halda tað vera løgið, at onnur vita ov lítið

um Føroyar. Her mugu vit minnst til, at sannroyndin er at størri eitt land er, minni vita fólk um onnur lond. Føroyingar vita heldur ikki alt um onnur lond, og kunnu eins og onnur koma at sára tjóðskaparkensluna hjá øðrum við ov lítla og vánaligari vitan. Eitt dømi um hetta er at finna í blaðnum Nordisk Kontakt nr. 1/1994, har ein føroyskur fjórðingamaður kemur við hesi

yvirskriftini. »Nordens minste samfund i opløsning«, í grein um Føroyar. Blaðmaðurin hevur óivað gloymt, at minsta samfelag í Norðurlondum ikki eitur Føroyar, men Álandsoyggiarnar.

Føroysku flokkarnir áttu í nógv størri mun roynt at ávirka sínar brøðraflokkar í Grønlandi og Danmark. Høvdu fólkafløks- og javnaðarmenn gjørt størri nýtslu

Fýra hornasteinar

Verður tikið saman um, kann sigast at ríkisfelagsskapurin hevur 4 hornasteinar. Fyrsti hornasteinin er formella sambandið, ið er fest á blaði í heimastýrisslógin. Næsti hornasteinin er samstarvið millum Danmark og Føroyar innan karmarnar á heimastýrisskipanini. Triði hornasteinin er saman-

felagsskapinum hava í hornatøkum við onnur lond. Fjórði hornasteinin er styrkin, sum stendst av samstarvinum og samanhaldinum. Samanumtikið eitt samband sum vert er at varðveita.

Jan Johannesen
Keypmannahavn

av hesum, so var bankamálið møguliga loyst fyri langari tíð síðan. Annars er hugskotið hjá grønlenska landsstýrissformanninum, Lars Emil Johansen, um at politikarar úr Føroyum, Grønlandi og Danmark áttu at hitt hvønnannan við jøvnum millumbilum, eitt stórt stig á vegum móti betri samarbeiði í ríkisfelagsskapinum.

Paldam um almenna sektorin í Føroyum:

Ber ikki til her og nú at skerja tað almenna munandi

-Tað hevði ikki borið til at skorið almenna sektorin munandi niður, nú tað ikki er so nógv annað alternatívt arbeiði í landinum. her eiga ein at vera varin, men altavgerandi upp á longri sikt er at útvega arbeiðspláss í øðrum vinnugreinum enn fiskivinnu og tí almenna sektorinum sigur Martin Paldam

Almenni sektorin

Hvat heldur tú um almenna sektorin. Eigur hann at skerjast munandi her og nú?

-Her mugu vit skilja millum, hvat skal gerast nú og upp á longri sikt. Tað stendur í dag greitt, at tá tað gekk væl í landinum, átti ein ikki at útbyggt tann almenna sektorin so nógv, sum ein gjørdi. Nú tá tað ikki er so nógv annað alternatívt arbeiði, hevði tað verið ræðuligt at skula skorið almenna sektorin langt niður.

Martin Paldam heldur tí, at ein eiga at vera varin við ikki at skerja almenna sektorin ov nógv beint nú, men upp á longri sikt er tað altavgerandi fyri føroyingar at útvega annan ídnað enn fiskivinnu.

-Eg trúgvi allir føroyingar í dag vita, at tað er mark fyri, hvussu nógvir føroyingar kunnu liva av fiskivinnu.

Skal tú hava ein góðan livifót fyri allar føroyingar so verður ein noyddur til at uppbyggja aðrar vinnur við síðuna av fiskivinnu. Og slíkar vinnur skulu ikki vera almennar.

Tí ræður um at reka ein politikk, sum í stóran mun fremur vøksturin í restini av búskapinum.

Vit spurdu Martin Paldam, hvat vit finna hann á tí búskaparliga stiganum, nú tá tað er so vanligt at placera búskaparfrøðingar til høgru ella til vinstu.

-Í Danmark eri eg fyrst ein um samarbeiði tvørtur um miðjuna. Tann snæsta útvíkingin í einum landi fær

tú, um tað er samarbeiði tvørtur um miðjuna. Tú kanst ikki upp á longri sikt í einum siviliseraðum samfelag hava eina stöðu, har bert tann eini vørgurin stýrir.

-So tú gongur ikki 100% inn fyri friari marknaðarøkonomi?

-Tað geri eg so avgjørt ikki. Tað ber ikki til.

-Fleiri føroyingar halda, at ein orsök til, at kreppan er vorðin so ógvuslig er tann, at broytingin frá planbúskapi til eina fría marknaðarøkonomi hevur verið alt ov skjótt og knapplig!

Tá kreppan tók seg upp var lítið annað at gera. Har var ikki nakad alternativ.

Martin Paldam heldur fyri, at gingi tað kanska eini

30 ár heldur enn tey 10 til at byggja upp almenna sektorin og útbyggja samfelagið, so hevði tað kanska havt gingið óðrvísi.

-Er pláss fyri 45.000 íbúgvum í Føroyum?

-Sjálvandi, men ikki við núverandi vinnustrukturinum.

Rætt at Føroyar hava eina stjórn

-Nøkur halda, at Danmark hevur stóra ábyrgd av Føroyum og at tryggja, at sociala støðan her ikki er verri enn í øðrum pørtum av ríkinum!

-Eg haldi tað er rætt, at Føroyar hava sína egna stjórn. Høvdu eitt land tað, so kann ein ikki samtiðis siga, at tað hevur ein kortini ikki.

Eg haldi grundlógin má gerast heilt greið hvat viðvikur Føroyum og Grønlandi, soleiðis at sjálvstýrið er væl definerað. Tað sjálvstýrið inniber so eisini eina sjálvstøðuga ábyrgd. Rekur ein ein sjálvstøðugan politikk, so má ein eisini taka ábyrgina av honum.

Her finst so eitt egði fólk, sum vil hava sína egna stjórn. Og tað skal tað hava. Men so má fólk eisini taka ábyrgina av stjórnini og stjórnin ábyrgdina av fólkinum.

-Men hvussu langt heldur tú Føroyar kunnu fara at sjálvstýrisleið?

-Eg haldi tað er ein sera rimuligur møguleiki fyri, at Føroyar koma fyri seg aftur eftir 5 til 10 árum.

Tað hevði verið gott, um allir føroyingar tá kundu sagt: vit hava havt eina kreppu og vit hava klárað tað.

-Hvat heldur tú um politikk, sum Nyrup rekur mótevís Føroyum?

-Nyrup er sera ósikker eins og alt tað danska fólkið er tað. Vit høvdu vant okkum til, at føroyingar stýrdu sær sjálvum, og at har gekk

tað gott. Bráðliga tekur henda kreppan seg upp. Ráðgevanði nevndin, sum hevði ávarað, vildi eingin lurta eftir. Hvi gjørdi eingin tað heldur í Danmark! Tí danir høvdu vant seg til, at føroyingar eru okkara vinir, teir stýra Føroyum og teir klára seg væl.

Eg trúgvi allir danskir politikarar eru heilt í villar-eið av støðuni í Føroyum.

-Danir verða av summum skýrdir sum kolonialistar mótevís føroyingum. Hava danir viðfarið føroyingar nógv væl?

-Hvussu skal tú fara við einum fólki, sum vil vera sjálvstøðugt spyr Martin Paldam og sigur, at tað fer ongantíð at ganga heilt galið í Føroyum, tí í síðsta enda fær landið eina milliard um árið úr Danmark.

Sammeta vit trupulleikarnar hjá føroyingum við teir í t.d. Pólandi, Eslandi, Letlandi og Litauen, so eru teir láturligir.

Sjálvandi er skuldin stór, men hon svarar kortini ikki til meira enn árliga tilskotið úr Danmark.

jan